

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, per Casus practicos exposita, nunc quartò ab ipso Authore revisa ... & in 4. Tomulos sic divisa, ut pro libitu in duas aut 4. Partes commodè compingi possit

à Casu CIII. usque ad Casum CXVII. inclusivè exhibens Materiam de Sacramentis extremæ Unctionis, Ordinis & Matrimonii, item de Censuris

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1753

VD18 13475452-001

Casus CVIII. De impedimento criminis & disparis cultûs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39841

CASUS CVIII.

De impedimento criminis, & disparis cultûs.

WAbius duxit Cajam relictam viduam Webii dubitat, an validè. 1. Quia Caja occidit maritum ipso consentiente & gaudente, rati habente. 2. Quia occidit, sed non ex intentione saltem primariâ matrimonii, sed liberius fornicandi, vel de hoc dubitat. 3. Mors fuit secuta ex imperitiâ medici. 4. Habuit adulterium cum Cajâ. 5. Sed sine effusione seminis, ignorans eam esse maritatam, ei que promisit matrimonium, sed non sub eodem conjugio. 6. Promisit fide alterâ non reprobante, 7. Nec acceptante sed tacente. 8. Sub conditione non impletâ, vel his verbis: non ducam aliamquam te, vel ducerem te, si non essem conjugatus. 9. Matrimonium Caja erat probabiliter invalidum. 10. Ignoravit illam pœnam crimini esse annexam. 11. Quia Caja infidelis. 12. Vel ad minus heretica, & contraxit absque dispensatione cum pacto, ut aliqua proles educeretur in fide Acatolica. Pro resolut.

QUÆR. I. Quid hîc veniat nomine criminis? & I. Crimen dirimens matrimonium est duplex, conjugicidium scilicet & adulterium; nam raptus & injustus metus quamvis sint grave scelus, quiu tamen non dirimunt matrimonium in odium & pœnam delicti, sed quia minuunt libertatem consensûs, ideo non dicuntur propriè impedimentum criminis.

82. 2. *Ut conjugicidium dirimat matrimonium, debet ex mutuâ conspiratione in ordine ad contrahendum matrimonium mors ipsa esse secuta.* S. Thom. Sanchez. l. 7. d. 29. Boscos. 8. concl. 5. Illf. t. 6. à n. 76. Eng. tit. 7. & ibid. Reistenfal. à num. 20.

Dicitur 1. *Ex mutua conspiratione* seu utriusque contrahentis consensu exterioriùs significato, ita ut uterque ad mortem concurreret vel Physicè v. g. confodiendo, venenum præbendo, instrumenta administrando, insidias tendendo &c. vel moraliter suadendo, mandando, animando: sola rati habitio vel gaudium de morte illata non sufficit, quia nec Physicè nec moraliter in mortem influit, cit. Doctores.

2. Dicitur 2. *In ordine ad contrahendum matrimonium*, nam si occisio fiat ex odio, vel ex intentione liberiùs fornicandi, non contrahitur impedimentum dirimens, est communis. Si conjugicidiæ adariò solùm intendant contrahere matrimonium, adhuc erit nullum. Less. in aut. V. matrim. Cas. 10. quia iura simpliciter irritant ejusmodi matrimonium, nec distinguunt inter intentionem primariam, & adariam, & adaria est vera intentio; & in dubio an adulteri conjugicidium fecerint ex intentione contrahendi, præsumitur quòd sic, quia ita communiter fit, &posito toto actu externo præsumitur internus, Sanch. Gutt. c. 105. num. 31. Bosco l. cit.

Dicitur 3. *Mors ex conspiratione secuta*, nam si mors quidem fuerit ab utroque per venenum, gladium, vel aliter tentata, si tamen non inde, sed casu, vel ab inimico illata, aut et

imperitiâ vel negligentia medici secuta fuerit, non impedit matrimonium, quia leges pœnales & odiosæ cum effectu accipiendæ sunt, Sylv. Vallens. Eng. loc. cit.

QUÆR. II. Quid circa crimen adulterii ?

1. Ut adulterium dirimat matrimonium, 4. debet conjungi vel cum conjugicidio, ita ut saltem unus ex adulteriis conjugem occidat ex intentione cum adultero contrahendi matrimonium, vel conjungi debet cum promissione matrimonii de futuro contrahendi, vel cum tenamine quo de presenti actualiter, quamvis nulliter, contrahere conantur, etiam absque Parocho & testibus, vivente legitimo conjuge; sive illa promissio, vel copulatio facta sit ante, sive post adulterium Illung. num. 83. Krimer num. 1006. c. 1. c. veniens c. cum habet c. fin. de eo qui. Ideoque adulterium se solo non sufficit ad hoc impedimentum inducendum, neque sufficit sola promissio, nec solum conjugicidium ab unâ parte patratum absque adulterio c. significasti. c. fin. cit.

2. Debet adulterium esse consummatum per 5. copulam perfectam cum effusione & receptione seminis intrâ vas naturale. Item debet esse formale, ita ut uterque adulter sciat alterum esse conjugatum d. c. 1. Sylv. Palao Laym. hic nu. 2. Reiff. num. 11.

3. Adulterium, & promissio matrimonii debent fieri sub eodem conjugio, hinc si Titius vivente suâ uxore promittat matrimonium Mæviæ mortuâ autem uxore ducat Cajam, & adulteretur cum Mæviâ, & non incurrit impedimentum cum Mæviâ, Laym. n. 4. Pyrrh. n. 14. Eng. n. 9. Krimer n. 993.

6. 4. Promissio etiam conjuncta cum adulterio debet esse vera non ficta, quia pœnalia strictè interpretanda sunt, non tamen necessaria est repromissio. *Sot. Lopez. Pont. c. 45. num. 2. Reiffenstul. n. 17.* quia Canones hìc solius promissionis, non autem repromissionis meminerunt, et si oppositum quod tenent *Henriquez. Laym. num. 4.* etiam sit probabile, quia videtur requiri talis promissio, qualis requiritur ad vera sponsalia, vel matrimonium de præsenti, quæ utique debet esse reciproca.
7. 5. Necessè est, ut promissio ab altera parte per signum aliquod externum fuerit acceptata, sola enim interna acceptatio, vel taciturnitas hìc non sufficit, tum quòd jura non soleant actu merè interno pœnam statuere, tum etiam quòd tacens in dubio non censeatur consentire in sui præjudicium, *Engel n. 9. Bosco n. 128. Schmalz. n. 21.*
8. 6. Promissio conditionata, cujus conditio non est impleta ante mortem conjugis, non inducit impedimentum criminis, etiamsi sit conjuncta cum adulterio, quia conditionata promissio nondum purificata in odiosis non venit nomine promissionis *Hurt. Laym. l. cit. Sporer num. 109.* unde etiam non videtur sufficere, si adulter dicat: non ducam aliam, quàm te, quia sic se non obligat determinatè ad Matrimonium sed solùm ad Matrimonium cum hâc, casu quo velit nubere, quod sibi relinquit liberum; minùs inducitur impedimentum, si unus dicat: si non essem conjugatus, te ducerem, *Sanch. num. 16.* quia hæc verba non continent promissionem, sed nudam velleitatem.

7. Congrediens cum muliere, cujus Matrimonium est probabiliter invalidum, in conscientia quidem admittit adulterium, non tamen in ordine ad pœnam, quamvis simul promittat Matrimonium, quia lex pœnalis est strictè accipienda de adulterio certò tali.

8. Impedimentum criminis etiam incurritur ab ignorante hanc pœnam crimini esse annexam, est communissima contra paucos, quos novissimè sequitur, & multis propugnat *Krimer l. 4. tit. 7. l. 5. tit. 7. à num. 729.* Ratio est, quia impedimentum hoc non est tam pœna peccati præteriti, quàm mera inhabilitas statuta ad tollendam occasionem captandæ mortis conjugum intuitu futuri Matrimonii cum adultero, cujus spem hoc impedimentum omninò præscindit; neque obstat, quòd censuræ non incurrantur ab ignorantibus, nam censuræ requirunt contumaciam, contumaces non sunt, qui non peccant contra legem cognitam ut pœnalem, vide *Cas. 113.*

QUÆR. III. Quid de impedimento disparis cultûs.

R. *Cultûs disparitas* est diversitas religionis quæ inter baptizatum & non baptizatum reddit Matrimonium nullum, ut certum est non tam ex jure scripto, quàm ex traditione, & perpetuâ Ecclesiæ praxi, *Sanchez. l. 7. d. 71.* Econtra diversitas cultûs inter baptizatos, Catholicum v. g. & A catholicam, vel contra, non irritat Matrimonium, communis cum *S. Thom. in 4. dist. 39. qu. un. art. 1. ad 5.* tum quia uterque est baptizatus, & non constat de lege irritante, tum quia sic

I ha-

R. D. Jansen Theol. Moral. Tom. IV.

habet consuetudo & Ecclesiæ praxis, quæ ejusmodi conjuges non separat: attamen tale Matrimonium per se est illicitum, tum quia Catholicus communicat cum hæretico in rebus sacris, tum quia ministrat Sacramentum indigno, tum ob periculum perversionis suæ, & prolium, *Dixi, per se*; nam per accidens potest hujusmodi Matrimonium fieri licitum maximè in iis locis, in quibus hæretici vivunt permixti cum Catholicis, nam ibidem hæretici sunt tolerati, idèque cum iis ex causâ communicare licet, & quamvis fortè sint indigni, tamen Sacramentum Matrimonii non minùs, quàm Eucharistia ex gravi causa ministrari potest indigno. Ut autem Matrimonium cum hæretico licitè contrahatur, necesse est concurrere hæc tria.

1. Ut absit scandalum, & periculum perversionis tam suæ, quàm prolium, unde illa pacta quibus convenitur, ut aliqua pars prolium sequatur hæresin, vel saltem ad tempus in ea instruantur, & educetur, sunt prorsus impia & irrita, ut potè de re intrinsecè malâ, *Peretz. d. 36. s. 2. Illuz. n. 88. Sporer num. 120.* & talis conditio si apponatur in ipso contractu Matrimonii, reddit eum irritum, quia repugnat bono prolium, quam parentes ex jure naturæ & divino tenentur educare in vera religione, cui obligationi renunciare non possunt *Schmier c. 5. n. 57.* patet ex dictis *Cas. 105. n. 16.*

2. Ut adsit rationabilis causa taliter contrahendi, qualis est, si hæreticus serio promittat conversionem, vel tale Matrimonium sit necessarium ad conservandam pacem inter magnas familias &c.

3. Ut petatur dispensatio à Papâ, vel si ita loci consuetudo habeat, ab Episcopo; quia tamen hæc omnia rarò concurrunt, & plerumque adest periculum scandali, rixarum, perversionis prolium aut alterius mali, ideo hæc connubia non nisi in raro casu esse licita etiam in locis mixtæ religionis meritò docent *March. Laym. Gobat, Schmier num. 61.* Quod à potiori tenent de sponsalibus, quæ obinde plerumque illicita sunt, & irrita, ideoque à Confessariis, omninò dissuadenda.

C A S U S C I X.

De vi, ligamine, publicâ honestate, & defectu Ætatis,

Xantus Parochus interrogatur 1. An pro foro conscientia valeat Matrimonium juramento firmatum, sed metu extortum, & quis sit hic metus gravis, 2. An sufficiat levis vel reverentialis, 3. An metus justus, 4. An incussus à causa naturali, quid si Medicus dicat, nolo te curare, nolo dare eleemosynam, nisi ducas meam filiam, 5. Quid si metus non sit incussus in ordine ad Matrimonium, vel tantum ad Matrimonium in genere, & an revalidetur per copulam, vel cohabitationem, 6. An coactus ad Matrimonium metu mortis, possit admittere copulam, 7. Qualiter metus probari debeat. 8. An ipse cogens possit resilire. 9. An metus annullat Matrimonium de jure nature.

12

10. Quid